

СҮЛҺ ВӘ ХАЛГЛАРЫН
ТӘҢЛҮКӘСИЗЛИЙИ
УҒРУНДА!

3/05
к 71

М. Ф. АЖИМОВ. Әдәб.
Дәүләтле Рәсүл.
Улусы. Мәктәпләре.
№ 1727

Бор. Ефимов-53.

К И Р П И

ГАДЫНЛАРЫ ЧАСАРАТЛА ИРӘЛИ ЧӘКӘК!

ИСПОЛКОМ СӘДРИ (муавини) — Арвадымы кооперативә мүдир, балдызымы да амбардым көндөр, кой демәсинләр ки, биз гадынлары ирәли чәкмирик.

МӘЧЛИС ПОЗУЛДУ

Бу яхынларда Сәлиә дәмир Йол станциясында ишчәрләр үчүн тикләп емәхананың ачылышы олачакды. Тикити ишләринин рәһбәрләри З. Кәримов вә М. Далашов эвләрини эв сәһиб ки ми көстәрәрк гонаглары гәбул әдирдиләр.

Гонаглар үчүн мәчлис дүзәлтмәк дә нәзәрә алынышды. Амма нә эләсэн ки, чох вахт хырда иҗсанлар бөйүк ишә әнкал олур. Иҗәдиләр әрзәг кәтирсинләр—көрдүләр емәхананың амбары йохдур. Хөрәк биширмәк истәйәндә көрдүләр мәтбәх һазыр дейли. Габ-гагач юмаг үчүн су кранты тапылмады. Буфет дә яддан чыхмышды. Амма емәханадә элә бол күләр вар иди ки, кәл көрәсән. Ел пәнчәрәдән вуруб, гапыдан чыхырды.

Ачылышы тәхирә салдылар. Дәмир йолун Әлат уҗастоку раис муавини Әбилов йоллашдан сорудулар ки: «Нә вахт кәләк?»

Әбиллов чаваб верди ки: — Ону мәнән нийә сорушур-сунуз, Далашов илә Кәримовдан сорушун.

Кәримов гонаглардан үзр истәйиб деди:

— Әлә ки, Чулфа илә Биләчәри станцияларындагы емәханалары гайда салыб тәһвил вердик, кәлиб Сәлиәна дә баш чәкәрик, сиз дә чағырарыг.

— Бәс бурая хәрчләниш 40 мин манат?

Бу суала Далашов чаваб верди: — 40 мин олмасын йол 400 мин манат олсун. Дәмир йол бундан далы дүшмәйчәк ки!

МИРЗӘКИШИ

Колхозун нөвбәти һесабат йыгынчагында Мирзәкиши олду-олду данышырды:

— Биз колхозчулар әлиәйри адамларә көз вериб, ишыг вермәйчәйик, колхоз малыны дағыданларла амансыз мүбаризә апарачагыг...

— Атыны яваш сүр ки, йыхыларсан. Өзүн дә учана-гачана бир мачал версәнә!—дейә, гоча колхозчу Шаһбәйим хала Мирзәкишинин сөзүнү кәсиб өзү башлады:

— Бура бах, нә вахтдан белә әлиәйри адамларла мүбаризәйә башламысан, һә? Әкәр әлиәйри адам дейрәнсә, элә онун биринчиси сәнсән!

Мирзәкиши тәәччүблә:

— Нечә, мән?

— Бәли, сән.

— Сүбүт.

— О да көзүм үстә. Балам сән о бригадир Мирзәкиши дейләнән ки, гардашын арвады Лейләя, гардашын гызы Дәстоқулә артыг әмәк күнү язмышдын? Гайнәтан Зәрби һүсәйнов, гардашын Рамазан илин чох вахтыны ишләмәдикләри һалда онларә эләвә әмәк күнү веришин? Бунлар һәлә бир тәрәфә дурсун. Яхшы, бәс һөкүмәтимизи алдәтмағын нәдир? Сән о Мирзәкиши дейләнән ки, 1951-чи илдә бир нөмрәли бригаданың сәһәсиндә 260 һектар һайыз шуму апарылып дейә 1200-дән артыг әмәк күнү яздырмысан; буна нәдир сөзүн, һә?

Буна доғрудан да һеч сөз ола билмәзди. Мирзәкишини элә орадәкә бригадирликдән чыхартылар. һамы да элә билди ки, ону мәс'үлийәтә алачлар, ләкин иш тәрсинә олду, бир-ики ай кечмәмиш о, енә дә бригадирлик вәзифәсинә гайтылды.

Олур ки, Лерик районунун Әлибад кандиндәки «8 Март» колхозунун саһә бригадир Мирзәкиши Әсәд оғлу Сәмәдовдан сөз дүшәндә һамы бир ағыздан дейр:

— Киши доғрудан да бачарыгы адамдыр, архасы мөһкәм ерә бағлыдыр. Бир дә кимә яхындыг эләмәк ләзимдырса, ону да яхшы билди. Белә олмасайды, сән илләрдә едди дәфә вәзифәсиндән говулуб, енә дә бригадирликә гайтмазды.

Мирзәкишини гынамалы ер йохдур. Чүнки о, доғрудан да башга ишләрдә ишләйә билмир. Буну район тәшкилатлары да тәсдиг элә биләр. Чүнки һәр дәфә Мирзәкиши бригадирликдән чыхдыгдан соңра район тәшкилатлары ону енә өз вәзифәсинә гайтарырлар. Сорушанда да дейрләр:

— Ахы биз нейләйәк, яхшы билерик ки, Мирзәкиши башга ишләрдә ишләйә билмир. Ону ики дәфә верки акенти доғдуг, ахыра кими галмады.

Һәр дәфә Мирзәкиши бригадирлик вәзифәсинә гайыданда кәнд арасында бир аз да ләвгәланмаға башлайыр. Иш о ерә чатыр ки, кәндә һамы онун мәсләһәти илә дуруб-отурмалы олур. һәтта бири той тәдарүкү көрәндә дә Мирзәкиши илә мәсләһәтләшир, тоя чағырылачак адамларын сыйниһә дә о гол чәкир.

— А Мирзәкиши гардаш Ушачгыгазымын тоюну эләмәк истәйирәм, бу да гонагларын сыйниһә—дейә, колхозчу Гызыл Нәбиеванын анасы она мүраҗәт эдәндә, Мирзәкиши сыйниһә бахыб деди:

— Буну поз, буну да поз...

— Ону иһә?

— Дәлим поз, поз, мән олан мәчлисдә бунларын ери йохдур, эшитин?

О бириси ки сәһван той сыйниһә дүшән Шаһбәйим хала Гызыл Нәбиеванын тоюндан говулду.

Бу ишә Шаһбәйим хала бир тәрәфдән парт олдуса, о бири тәрәфдән шүкүр эләди. Чүнки һеч олмасә онун сур-сүмүй сыйдырылмамышды. һамы билдири ки, Мирзәкиши яман һирслидир, ачыгы тутанда онун габагына дуран олмасә. 1952-чи илдә о, колхозчу М. Гурбанованы хырманда мөһкәмчә дөймүшдүр. Гурбанованын тагысы да бу олук ки, колхозун һесабат йыгынчагында дуруб дейб:

—Мирзәкиши колхозун малыны оғурлайыр, ейр ишдән чыхарылыр, енә дә гайыдыб бригадир олур, инди дә о, өзүнүн ики аты ола-ола, бирини сыйниһәдә кизләдиб, гайнәтасынын адына яздырыб. Өз сәһәсинин тохумлуг бугдасындан да оғурлайыб.

Инди Мирзәкиши колхозун иһшаат бригадиридир. Өзүнүн дә иши пис кетмир...

М. ӘЛИЕВ

Горхсаг

Гарадыр, сарыдыр—
кифэйт гэдэр
Фикрини, зөөгини
элэмэз ашкар.
Мэрд инсанлар юрду
бу өлкөмиздэ
Көлкө кими,
ян-ян казир
горхагалар.
Горхагчын һэр мүдир
зэиниди „ас“дыр.
Раст кэлэс
мүдирини гоһум-гардашы
Тез өдүнү удур
горхаг.

Көрүрсэн
Бойну кирир гына,
салланыр башы.
Көзүнү зиллэйб
кағыз-күгаза,
Аягыны йығыб
олуб бир юмаг.
Бирчэ арзусу вар,
бирчэ эмэли:
„Кизлэнейдим эмирин далында
аллаһи!“
Билмирсэн кишидир,
я шор балагдыр.

Нэ бэслэмаликдир,
но шорбалыгдыр.
Мөһүр, низа нэдир?
Дейир: „Худая!
Мэни сечмэсинлар,
амандыр, аман!
Чавабдеһэндэлик
бөйүк бөладыр.
Гуртара билэйдим,
бир бу хөтадан“.
Гулагы—бир метро

— һеч эскик олмаз—
Дабанбасма кедир
мүдирийэтлэ.
Онлардан эшидиб
билдийн рэ'ян
Сабаһ өзлэриһэ дейир
һөрмэтлэ.

Экэр бөйүклэрин
рэ'ян дәйиһсэ,
Ени рэ'ян билэр,
тез мэмисәяр.
Рэ'ян дәйишмөйө, дейяр,
нэ вар ки!

Рэ'ян маликана,
сөрвэтдир мөкэр?
Яһында адам сой,
я адам өлдүр
О, фэрьд эшитмэз
һарая кэлмэз.
Дейяр: мэн кимэм ки,
сада эл юян.

Агзым долу судур,
нечэ диним бас?!
Горхагын дөрд яһы
бүтүн кағыздыр.
„Мэн нийэ һалл эдим?
Өзаклери вар.
Бирдэн баш тутмады,
төнгид этдидэр.
Бирдэн сөһв эладим,—
Онда нэ олар?“
Фикри кеча-күндүз
миняччылыгдыр.

Истэйир гузуула
дост олсуи
аслан.
Дейир эдавэти
унудуб тамам
Пишиклэ сычанлар
олсуи мөһрибан.

Бүтүн кун
үрэй сак-сөкөлидир.
Горхуя
нэ гэдэр баһанэ вардыр?
Автобусдан горхур,
мүдирдэн горхур,
Эркан *)
гэлбини тамам гопардыр.

Горхур арвадындан,
чиндан, грирдан,
Еркомдан, эвкомдан, *)
борч истэйэндэн,
Милисдан, мешадэн,
гэбристанлыгдан.
Горхур итдэн, судан,
гаргыш дейэндэн,
һавадан, гийбэтдэн,
шахталы гышдан,
Ачыг мөһкөмөдэн,
кизли алгышдан.
Титрэйиб узавыр
арымчан галыр.
Бүтүн кеча ятмыр
ериндэ эсир.
Сорушурсан, Волдаш
нийэ эсирсэн?
Нэдир сәнэ белэ
эляйиб тэ'сир?

Бир өзүн де көрөк
бу нэ кэләкдир?
Сәни инварнума
гогым хэлвэт?
Революсия дейир:
Биза кэрәкдир,
Часарат, часарат
Енэ часарат.

Тәрүмө эдэни РЭСУЛ РЗА

Әли-Байрамлы гәһраманы

дәвәнин иши

Әли-Байрамлы район прокурору Исмайылов йолдашын машур дус азычысы А. Островскинин «Гызғын гәлб» пәси илә таһныш олдугуун идида этмәк чәтиндир. Чүнки о, һөнәки классик эдәбияты, һатта бу күнәки гәзет вә журналлары да ләзыми гәләр охумур. Анчаг Исмайылову таһнышлар, онун һөрәктәтәринин һәмни пәсәдәки гәһраманлардан ҫырылдагычы Наркисин һөрәктәтәринә уяғун кәлдәйинә һеч шүбһә этмәзләр. Наркис эвин ханымны әринин пулларыннан мин манат огуллайыб кәтирмәйә мәбүр әдир. Ханым—Матрена бу тәклифдән дәйшотә кәләрән:

—Сән мәнни союрсан,—дәйә әтираз әдир.
Наркис иһә сәнитчә чаваб вердир:

—Әлиһмдән кәлирсә, ахы нә үчүн соймайм?

Матрена енә әтираз әдир:

—Сәнин кәзүн ачдыр. Алдыларын аздирми?

Наркис өз тәкминини позумир:

—Аз дәйил, анчаг үрәйин даһа чох иһәстәйр.

Әйни вәзйәтәт району Гарабағлар МТС-дә баш вермишдир. Исмайылов йолдаш МТС-ин һәйәтиндәки машыналары көрәркән онлардан бирини чырышдырмаг гәрәрина кәлишишдир. О, МТС директору Кязкин йолдаш бу машыны район прокурорлуғуна «багышламағым» тәклиф этмишдир.

Кязкин:

—Ахы сән мәнни союрсан,—дәйә, өз наразылығын билдирмишдир.

—Бу машын көһнә олса да, һиссаләри бизә ләзымдыр. һөкүмәтин малыдыр, верә билмәрәм.

Исмайылов Кязкинә тамамилә Наркис кимин әлиһмдән кәлирсә, ахы нә үчүн соймайм?—дәйә, чаваб вермәк иһәстәмишдирсә дә, соира сөзүңү дәйишдирмишдир:

—һөкүмәт әлә бурада мәнәм, һеч кәс бизә сөз дәйә билмәз.

Кязкин йолдаш лаһи Матрена кими чаваб вермишдир:

—Сәнин өз машынын йохдурму? Бир машын мәкәр аздир?

—Аз дәйил, анчаг үрәйин даһа чох иһәстәйр. Сән акт яз ки, машыны вердим «Утилсырйә», мән дә апарым, миниб өмрүңә дуа әдим.

Кязкин йолдаш Исмайыловун тәклифинә разы олмамышдыр. Исмайылов да өз фикриндән ваз кәчмәмишдир.

О, шөферини Гарабағлар МТС-нә көндәриб, көзалты этдиһи машынын тәзә машынына гошдурмуш вә бирбаш прокурорлуғун һәйәтинә кәтиртмишдир.

Районда адамлар МТС машынын тәзә сәһибини һагысында дәһандығыны көрәндә дейирләр ки: «Гыз көтуруг гачмаг әшитмишдик, амма машын көтуруг гачмаг әшитмәмишдик, бу да Исмайыловдан чыхды».

«Гызғын гәлб»-дә Наркисин ахыры чох пис гуртарыр. Ону огуруруг үстүндә мәсулийәтә алырлар. Исмайыловун да ахырынны ахшы гуртарымағчы болдир. Анчаг бирчә шей мәлүм дейил: бағалары чинайәт иһи тутанда онлары прокурор мәсулийәтә алыр, прокурор өзү белә иһ тутанда ону ким мәсулийәтә алачагдыр?

Ә. ӘЛИОҒЛУ.

Аһи мәртәбаһәри гуртаран бә'ән мүтәхәссәсләр тә'йин олундулары ерә кәтир вә мүхтәлиф бәһәнәләрәзә Баһиәдә гәлбә тәсәдүфи вәзифәләрдә чымышлар.

Рәссан нәчәфәҒҒҪҪҪҪ

— Ишин нечә олду?
— Бу иһәрәйә завхос тә'йин олундум.
— Бәс сән нечә?
— Машинисткалығы әриә кәтирмишәм.

Индәки кими идымдалдыр. 1951-чи ил июл айынын 15-и иди. Фермамыз йағлада оланди, мән Лачын районунда Минконда дуз кәтирмәйә кетмишдим.

Дузу йүкәлмәк үчүн апарыгым дәвонни базара гоһмәлдиляр. Дәвонин бир таныша тапшырыб, кетдим дуз дәһынча. Гаһыда дәвонни көрмәдим. Танышын деди ки:

— Дәвон апардылар!

— Ким апарды?

— Бир киши. Деди ки, мән иһидир.

✓ Башылову кетдим Лачын районуну йағлар үзрә милис муваккили лейтенант Рәсул Мәһәррәмов ахтардым, чох ахтардым, ахыра дәвонни апаран кишини вә Мәһәррәмову бир ердә тапдым. Мәһәррәмов деди:

— Сән кимсән?

Дәдим:—Мән Ағчабәди районундан кәлимишәм. Бу дәвә бизим колхозундур.

Дәвонин чатысында тутан киши сөзүмү кәсди.

— Ялан дейир, йолдаш лейтенант. Бу дәвә Имишли районунда Воршдан әлдәна колхозундур. Мәнни өлдәмдә иди, иһтирмишдик, иди тапмышам, малымдыр.

Лейтенант бир она бахды, бир да мәнә:

— Инди мән сәзин һансыныза инаным?—дәди.

О киши деди:

— Мәнә инан.

Мән дәдим:

—Хейр, мәнә инан, инанмырсан, соруш өйрәһи Мәһәррәмов күлдү.

—Ики адамсыныз, бир дәвә, бириниз белә дейир, бириниз әлә, дәвонин дә дили йохдур ки, шәһадәт версин.

Соира узуну туршудуб:

—Белә олан сурәтдә дәвонни һеч биринизә вермәрәм. Бу мәсәләни йохлатдырб һәһигәһи ортаг чығаран гәләр дәвә гәлар мәнни ахтирйида. Дәвә о кәлдәндир, кетди. Истингаг башланды, алты ай көзәлдир, иһи туш чыхмады, мәркәзә әризә көндәрдим. Сораг алынды ки, дәвонин иши» Ағчабәди милис шө'бәсиндәдир. Кәлдим милис шө'бәсинә, бурада мәнни дә, шаһидилә дә дәһыншыдырлар вә дәвонин ишини Имишли район милис шө'бәсинә көндәрдиләр... Алты ай соһра «дәвонин иши» енә дә кәлиб чыхды Ағчабәдийә, енә дә бизи чағырыб дәһыншыдырлар... Алты ай да кәчди, «дәвонин иши» енә гайтарылды Имишлийә.

Иһи дәвә йәдма дүшәндә үрәйини бәзы сызылдайыр. Көрәсән азыг дәвә нә һалладаыр?

Колхоз сәдри мәнән сорушанда ки:

— А Мәммәд, дәвонин иши нә олду?

Дәйирәм:

—Йолдаш сәдр, «дәвонин иши» шһишб олуб бир дәвонин йүкү.

Колхозчу МӘММӘД АББАСҒҪҪҪҪ ОҒЛУ

ЛАМПА ШҮШӘСИ

(Нухада тәсәрруфат маллары сәтан мағазиндә муштери илә сатычынын сәһәти)

- Онлуғ лампа шүшәси нечәәдир?
- 1 манат 55 гәпик.
- Ики дәнә алмағ олармы?
- Нийә олмаз, 52 манат 10 гәпик әдир.
- Нийә?
- Сәнә ики дәнә дә ахшы лампа верәчәйәм.
- Лампа ләзым дейил. Әвдә беш-алтысы вары-мыздыр.
- Шүшәни лампасыз сатмырғым.
- Нийә?
- Лампасыз шүшә сәтанди ләһынмыз долмур.
- Ахы мәнә шүшә ләзымдыр...
- Ону кет Мустафа Гәдимова баша сәлл
- О кимдир?
- Коммунал-тәсәрруфат шө'бәсиндә, әлектрик стансияларынын рәнсидир. Чамаагы әлектрик ишығына һәсрәт гоуб, бизи салыб чәнчәлә.
- Бары шүшәни бол кәтирдим, лампаны доюнча яндыраг.
- Лампасыз шүшә алмаг иһәстәрисәнә, өзүңү вер колхоз базарына. Нә гәдәр кефинди, әл.
- Бәс әлдә шүшә сәтанди шүшәни һарадан алыр?
- Онлар алверчидир, тапарлар.

Д. ГАСЫМЗАДӘ

Кирти гардаш!

Йолдаш КИРПИ!

Жилетли кастюм тикдир-мөрк үчүн 3 метр 30 сантиметр парча алыб 28 Апрель күчүсүндөки 1 нөмрөлү фарди тикши 3 малатханасына апардым. Сифаршларын габула дөн берзи Фисенко боюма бахчы деди:

— Икөөшүлү, жилетли кастюм үчүн сиз 3 метр 25 сантиметр парча кыйбайтдыр. Бу шерттәл ки, эки 140 сантиметр олсук.

Парчанын 140 сантиметр экинчи олжасына шубо эдә биләздөм, чүнки Унвермазда экини дә, узунуку дә өлчүрүшүдүм. Бураба иса парчаны өлчөдө узунуку 3 метр 27 сантиметр, эки иса 138 сантиметр кәдди. Фисенко парчанын забаны алыб дигеттәл бахчандан сонра: — Узунлуғу алышдыр, агыач эки ишләр корлайыр, — деди өз истер-истемәз өлчүмү көтүрүб бек күндөн сонра кәлмийиңи хайшы этдди. Дөбәи күм тымна кетдди, манә корн кими үмидим кәсди:

— Вердиянши малдан жилетли кастюм чыктыр.

— Нийә?

— Чүнки дөрд сантиметр чамыыр, сиз кастюм тикмәк үчүн 3 метр 30 сантиметр ләзмиыр.

— Йолдаш Фисенко, азы сиз өзүңүз өлчүб бичдикдөн сонра дөбөңиз ки, 3 метр 25 сантиметр чамыр.

— Демиш, дөмәлиши оду! Чак чак-богаздан сонра кедиб бир дө кәлмийиңи ташырыды. Енә кәдди. Мән корн кими Фисенко өсөңи ойна да учалты.

— Чамы, чыктыр, чыктыр... Баша дүшүндүңизсә, бир дө баш салым. Мәлимәз 3 метр 25 сантиметр бох, 3 метр 21 сантиметрдыр!

— Бәс дөрд сантиметр пара кетди?

— Мәселә чиддиләшди. 3 малятханә мөүприни ямына кетмәли олдум. Фисенко да кәдди. Ни бөвүдү, иш бөвүдүкчә ләдәки парчанын бою гысалды, тәләб олунан мәлимә сиз узунуку артды. Фисенко сөн сөзүңү бөлә шартар:

— Жилетли кастюм тикмәк үчүн сиз 3 метр 51 сантиметр мал ләзмиыр.

Мән буну әвәләч бәлсөдүм резин парча аларды ки, не гә дәр кәбләрә истапыр, о гәдәр дә дартыб узатсылар.

А. Баталов

Рәссам В.с. ТЕРНАВСКИ

Бә'ян иләрә рәйбәрләриниң мәмагығы патчасында кәлиә сәндәр өздәң-өзә кәзәр.

МУДИР.—Апар бу нағзыңы вер Чейран ханыма. Чөдөлүвә көстөрсин, һөсөн мүөллимәлә охусунлар, сөһи йохса, версин машинистка, о да үстүндө ясың: «лап кизил».

АЙ ВӨФАСЫЗІ

(Норашендә, Вермәзләр кәндиндә Кирвов адына колхозун ферма мүдирі Нәчы үрмөтөвә)

Ай һәкә, ахырын нә биөфәс чыкты, бүтүн дост-ашыңны гәтәди арвал-ушаныңа, һамысың яддан чықардың. Мүзәллим оландә бәдә дейилдиң. Бизә ядә салмырсың. Көрүнүр Вермәзләрнин ады сәнә тәсир эдиб, нә достларыңа салам верирсән, нә дә ушларыңа чөргә.

Айма мон сонин кичи дейиләм. Элә күң олмуң ки, таңышдан-бишшәдән эһвалыңы сорушамын. Дунуң күндә кәдәркиң биринчә арвадыңа раст кәлдим. Сәнин әлиңдән яман шикәятләңиңдиң. Вермәзләрдән колонлар демшидлар ки, куя ону бир балача әзиңдирисән. Алтдан-алтдан бахдым, вүрүгүн юмүрүң ү шиләңини ери гәлмайыб-сә, ядә һәлә дамағыңадыр. Дейир өкөр бу юмүрләрлән бир нечесини ЗАГС-сыз адыңың тәзә арвада вурсә, язығ өмәсә дә дәрәзәч олар.

Оғаун Бөвүк үз гызын Бөвүкханым да янандә дейди ки, һөр иниси дид ачыб данышыр. Бөвүкханым иһәр ки, «Атам бизә гырмызы бәшигә кәндәрәчәк». Арваддың бир нечесини Ушгагыр, ағыл кәсмир, атысә һеч чәк дә көндөйр киң: Ушгагыр, ағыл кәсмир, атысә һеч чәк дә көндөйрәчәк, нечә ки, бир иһдир көндәрийр. Мән сөзләңиң дедиң: «Әзбәшнә дейил ки, көндәрисән. Район прокурору вар, мөһкәмә вар, язарсыңыз, алыб көндәрәләр». Арвад чаваб верди: «Ай алыб көндәрәләр һә. Алты аһдыр мөкүтүб мөкүтүб әстәлдиң язырм, гулағ верән кизиди».

Уштиндәһиң көрә гәйһаныңа да сондән килея-кузар әдиримиң. Дейир: «Һағының дөрд дийшини сыңдырмагың һеч яһиддан чыктыр. Норашен миңдә иһәрсиндә дийшә әлиңдән аларды ки, ишә тикчөйиң. Иһди, гәлмәһиң алысәһиң. Нә ишә бәһырлар, нә дә дийшәрини гәйтәрийр киң, дүзәлтдириб, салдырма».

Артгы бәшгарысы вермәк истәрийр. һәләлиң бә гәдәр.

Достун ҺӘТӘМ

«КӨНҮЛЛҮ СҮРӘТДӘ»

— Хачмаз районы АҖ Алушгагым көңдидәки битки ағу Һазырағын заводда бир гәйда вар: битки ягы Һазыратларың колхоз вә совхозда. Һасна олан жымың дөрддә бирини «көнүлү сурәтдә» заводун фермасында тәһвил вермәли, анчәг әвәзидә гәбз-фиһан тәләб этмәлидирлар. Гәбз тәләб әздәдә дө-Һайрар:

— Жымың һәдир ки, онун үчүн дә гәбз верәк? Биз һеч ону мадәкә-махарич китабында да язырыр. Тәһвил верин ферма мүдиринә, гуртарсын, кетсин.

— Бәшә Ферма мүдир чөх алыб, аз яздә?

— О, гәлыб мүдирин аңдыңаныңа, — Аһы бу беш-он килограм дейил ки, үстүндән көчөсөн. Сиз һәр ил 30-40 тон жымың алырсыңыз.

— Амрыгә, «көнүлү сурәтдә» вериләр.

— Болкә бир колхоз «көнүлү сурәтдә» жымың вериди?

— Вермәз, биз дә һәч һәкәһиңи деймәрийр. Бу завод дүз иһарини иһдир ки, «көнүлү сурәтдә» жымың алыр, бундан сонра да алачак. Чәнә-боғаз ның ләзмиырды? Гугат ки, биз иһдә 50 тон жымың алырыҗ, ону өзүңүчә смирнә ки!

— Бәс ким иһдүрәт?

— Фермамызың донлары.

Ф. КОРИМОВ

Кирти Көмәк Эләди

Журналың 1953-чү ил 1-чи нөмрәсидә чәп әдиһисән. Бу һәссән «Кирти» фәһләтәндә кастарлың Фәзләтә Алшарбаң ССР Аҗ мөһкәмә тәрәфиндән йохланышыңың вә таманың дөргү олдуру мүдәлиһиңизгә һәм һәкәһиңизгә һәм һәкәһиңизгә йәһәзләйә Комитетиниң кәчсин сәдир Рахман Гәсәмов вә ССР Тәһрир һәм йәһәзләйә Комитетиниң кәчсин сәдир Рахман Мәһдә һәссәннә әзиңдирисән иһәстәрәдә әдидирисә көрә, мүһкәмә олмуңуң вә һәр бир үч ил әздәдәлә мөһүм әдиһиләр. Таһымы анчәк бәшә мүһкәмәләр һәтәһәдә гәтәһиңдә таһбир көрүңүзәдир.

«Кирти»ниң 1953-чү ил 1-чи нөмрәсидә чәп әдиһисән. Бу һәссән «Кирти» фәһләтәндә кастарлың Фәзләтә Алшарбаң ССР Аҗ мөһкәмә тәрәфиндән йохланышыңың вә таманың дөргү олдуру мүдәлиһиңизгә һәм һәкәһиңизгә йәһәзләйә Комитетиниң кәчсин сәдир Рахман Мәһдә һәссәннә әзиңдирисән иһәстәрәдә әдидирисә көрә, мүһкәмә олмуңуң вә һәр бир үч ил әздәдәлә мөһүм әдиһиләр. Таһымы анчәк бәшә мүһкәмәләр һәтәһәдә гәтәһиңдә таһбир көрүңүзәдир.

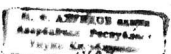
Журналың 1953-чү ил 1-чи нөмрәсидә чәп әдиһисән. Бу һәссән «Кирти» фәһләтәндә кастарлың Фәзләтә Алшарбаң ССР Аҗ мөһкәмә тәрәфиндән йохланышыңың вә таманың дөргү олдуру мүдәлиһиңизгә һәм һәкәһиңизгә йәһәзләйә Комитетиниң кәчсин сәдир Рахман Мәһдә һәссәннә әзиңдирисән иһәстәрәдә әдидирисә көрә, мүһкәмә олмуңуң вә һәр бир үч ил әздәдәлә мөһүм әдиһиләр. Таһымы анчәк бәшә мүһкәмәләр һәтәһәдә гәтәһиңдә таһбир көрүңүзәдир.

Редәктор—Әвәз Сәдиг. Редәксия һей'әти: Сүләймән Рустәм, Сәбит Рәһмән, Сүләймән Мәликов, Кәзим Кәһмәздә, Гулям Мәмәдди, Рәз Шәһәвәд.

«Коммунист» гәзетиниң иһәдир. Редәксияның әдреси: Бәккә, Коммунист күчәси, 11/13, 4-үчү һәмә, 2-чи мөртәбә. Тел. 3-17-27. Абуңу гәһитниң аһығы 3 миһәт

ФГ 01899. Сифарш № 199. Тиражы 40 000. Кағыз форматы 70Х105/16. Чәпә иһәзләһисән 28/11/53 ил

Азәрбајҗан ССР НС ыһыма Полиграфин сәһисә, иһәрийләт вә китаб тичәрәти иһәдирә һәзрәси. 26 комиссар яһанә мөртәбә. Бәккә, Әли-Бәйрәнов күчәси.

«СОВЕТ ХАЛГЫ ӨЗ ДОҒМА КОММУНИСТ ПАРТИЯСЫНА ҲӘДСИЗ ЭТИМАД ВӘ ГЫЗҒЫН МӘҲӘББӘТ БӘСЛӘЙИР, ЧҮНКИ БИЛИР КИ, ХАЛГЫН МӘНАФЕИНӘ ХИДМӘТ ЭТМӘК ПАРТИЯНЫН БҮТҮН ФӘАЛИЯЯЭТИ ҮЧҮН ЭН ЙҮКСӘК ГАНУНДУР».

Совет Иттифагы Коммунист партиясынын Мәркази Комитәси,
ССР Иттифагы Назирләр Совети вә ССР Иттифагы Али Совети Раясәт Ией'әтинин мүрачизнамәсиндән.

«СОВЕТ ХАЛГЫ БИЛИР КИ, СОВЕТ ДӨВЛЭТИНИН МУДАФИӘ БАЧАРЫҒЫ ВӘ ГҮДРӘТИ
КЕТДИКЧӘ АРТЫР ВӘ МӨҢКӨМЛЭНИР, ПАРТИЯ ҺӘР ҺАНСЫ ТЭЧАВУЗКАРЫ ГӘТИ СУ-
РӘТДӘ ДӘФ ЭТМӘК ЭЗМИМИЗИ ДАИМ АРТЫРМАГ УЧУН СОВЕТ ОРДУСУНУ, ҺӘРБИ-ДӘ-
НИЗ ДОНАНМАСЫНЫ ВӘ КӘШФИЯТ ОРГАНЛАРЫНЫ ҺӘР ВАСИТӘ ИЛӘ МӨҢКӨМЛӘН-
ДИРИР».

Совет Иттифагы Коммунист партиясынын Маркәзи Комитәси,
ССР Иттифагы Назирләр Совети вә ССР Иттифагы Али Со-
вети Рәясәт һей'әтнини мурәчәтинамәсиндән.

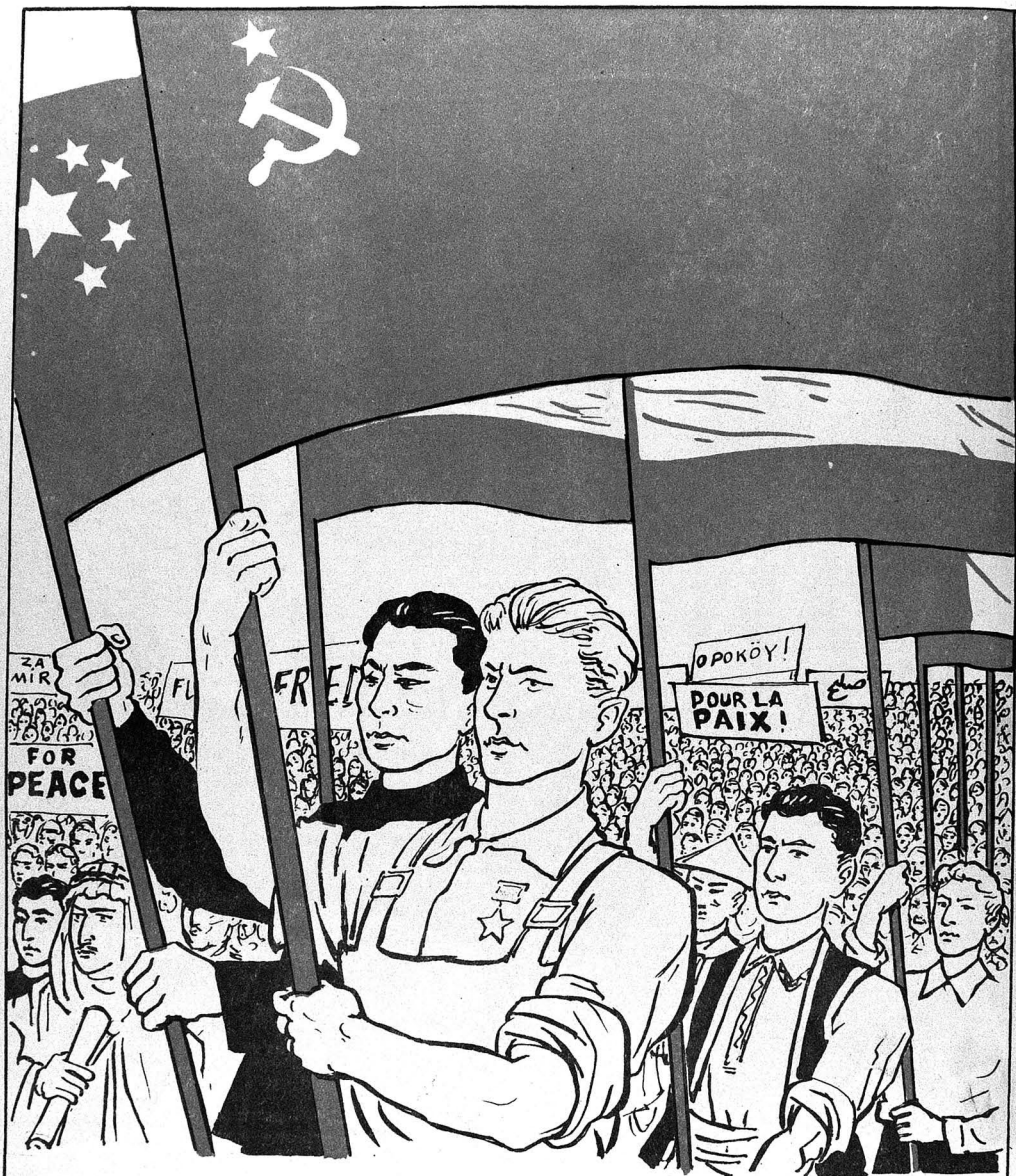
«ХАЛГЛАРЫ АЛДАТМАГ ИСТЭЙЭН, ХАЛГЛАРЫН СУЛҮ ГОРУМАГ ВЭ ЕНИ ГАНЛЫ
ГЫРҒЫНА ЙОЛ ВЕРМЭМЭК АРЗУСУ КИМИ МҮГЭДДЭС БИР АРЗУНУН ЭЛЕЙИМНЭ КЕДЭН
БӨКҮМЭТЛЭР, ЧИНАЙЭТКАР БӨКҮМЭТ ОЛАЧАГДЫР».

[К. М. Маленков йолдашын нитгиндэн].

«СОВЕТ ДӨВЛЭТИНИН ДУШМЭНЛЭРИ БЕЛЭ КУМАН ЭДИРЛЭР КИ, БИЗЭ ҮЗ ВЕРЭН
АҒЫР ИТКИ СЫРАЛАРЫМЫЗДА ПЭРИШАНЛЫҒА ВЭ ЧАШГЫНЛЫҒА СЭБЭБ ОЛА БИЛЭР.
ЛАКИН ОНЛАРЫН БУ КУМАНЫ ЭБЭСДИР: ОНЛАР ӨЗ ХЕСАБЛАРЫНДА БЭРК ЯНЫЛ-
МЫШ ОЛАЧАГЛАР».

«ПРОЛЕТАР БЕЙНЭЛМИЛЭЛЧИЛИИ ПРИНЦИПЛЭРИНЭ САДИГ ОЛАН ССРИ ХАЛГЛА-
РЫ БӨЙҮК ЧИН ХАЛГЫ ИЛЭ, БҮТҮН ХАЛГ ДЕМОКРАТИЯСЫ ӨЛКЭЛЭРИНИН ЗЭЙМЭТ-
КЭШЛЭРИ ИЛЭ МЭҔРИБАН ДОСТЛУГ ВЭ ЭМЭҚДАШЛЫҒЫ, КАПИТАЛИСТ ӨЛКЭЛЭРИ-
НИН ВЭ МУСТЭМЛЭКЭЛЭРИН СУЛЬ, ДЕМОКРАТИЯ ВЭ СОСЯЛИЗМ ИШИ УҒРУНДА МҮБА-
РИЗЭ АПАРАН ЗЭЙМЭТКЭШЛЭРИ ИЛЭ ДОСТЛУГ ЭЛАГЭЛЭРИНИ КЕНИШЛЭНДИРИР ВЭ
КЕТДИКЧЭ МӨҔКӨМЛЭНДИРИРЛЭР.»

[В. М. Молотов йолдашын нитгиндэн]

Горхулу оюн

Чон грин олмушду. Гыздыр-масы йох идис эл, зуким, ескүрөк ону инчидирди; куракларын агрыгарды. Бир-ики күн иш-лөң галагачында горхарах һөкөмө кетди. Һөкөм ону тупдөңдир дүрүңга дадыр йохайды. Зорин дүшүнчәй галды, бир-ики галын китаб варагәди. Соңра Чона деди:

— Сизин хөстәлийиниз агырдыр. Бизим күчүңни тиннидә башга бир һөкөм яшайыр, бөхтинниздан инди элө онун гәбулд саатыдыр, көрөк өзүңүзү она дә көтәрәсиниз.

Чон эгирәз вәзәдә, элбәттә хөстәлин агырдыр, мугәлчә элөмөк муглор ләзымдыр. Бу һөкөмин һаггыны вериб Чон о бири һөкөмин эвнио кетди. Бурыда дә эйин һәкәсә тәкрар этди. Чону мугәлчә элән бу һөкөм дә ләдриндә фикрләди, элми китابلар көздән кечирди вә Чона деди:

— Бу чур чәтин хөстәлийи мән өмүрдә көрмәшәм. Көрөк бир чәррәна дә баш чөкәсиниз, гарынмыз йармаг ләзымдыр.

Горхулан Чону тар басды. — Бәлкә онсуз мүмкүн ола, доктор! Бир өскүр дарманн верәсиниз...

— Йох, йох, йох. Гарынмыз муглор йармаг ләзымдыр. Йах, о гарынмыз эвдә яхшы бир чәррәй ашайыр, бу саат кәдир ора, мән занк вуруб хәлиң эләрәм. Сиз нөвбәсиз гәбул эләрә...

Чон бу һөкөмә дә пул вериб титрәк адымларла чәррәнин эвнио сары кетди. Чәррәй бу заман кабинсиндә отурагәр. «Әлдүрәйини үч үсәду» адыл маралаг бир роман охуурду. Телефон эсин чалды, чәррәй көтүрүб гулаг эскы вә бирдән эсәби сәслә чыгармаг башлады:

— Нә даншырсынмыз? О шөртә мән разы дөйләм. О кишини онсуз дә бош олан гарынны әрәб бир дә гәзәдән тикми мән одачам. Пулуң ярысынн сизә нийә веримәз? Чечә? Сиз ярысынм о бири һөкөмә вермәлсиниз? Һә, ону дейин дә... Демәли буну сизә көндөрлөб, өсүдүз тәпәлмәлсиниз? Яхшы, инди шауа дүшүм.

Чәррәй телефон асыб Чону ичәри дә вәт этди вә һеч мугәлийә элмәшмәдән деди:

— Союнуң, узаның столун үстүндә...

— Доктор! Бәлкә бир өскүр дарманн верәсиниз...—дәдә, Чон ялармаг башлады. Анчар

чәррәй артыг халатыны кеймиш вә бычгаг элнә элмәшды. Чона яхылшала-яхылшала дөйрди:

— Өскүрәни көкү гарындыр. Бу көкү осыб атмасга һеч бир дәрманн хейри олмаз...

..*

... Ики айдан соңра Чон диварлардан ялыша-ялыша һөфтә чыха билди. Көһнә иш ерини артыг чөхдән титридиндәлән яныз үч адыл сәфәра күзләри көзбик иш ахтармаг кетди. Узак иди, өскүрөк ону инчидирди, куракларын агрыгарды, анчар, о бир дә һөкөмә кетмәзәйә гәрә ашмышы, өз эчәли илә өлмөк истәйдири.

..*

Америкәдә һәкмиклә тичарәт дөмәкдир. Хәстә хаммал һесаб олунур. Өз араларында мугәлчә тичарәт мугәвнәсиз баламыш һөкмикләр эләрнә дүшөн «камәлшә ишләмәйә башлайдыр. Чәррәләр әвәлийәтинн гәзәңчә даһа чөх оладугуңдан хәстәләрин әкәсариәти бычгаг алтына узанмалы олур.

Чәнуби Калифорния университетини, киңөлкөһнә клиникасы профессорунун ассистенти доктор Чеймс Дойл бу чур чәррәләрә «мугәлчәләринн» йохламыш вә мугәлчә этмишдир ки Калифорния штатында 6248 хәстә гадынн 68 фәзинәз оперәсиладан гәбәг дигәтәз тәйин элдәмәшн, 188-нин үмүмийәтгә лә һеч бир хәстәлий олмамш, 144-нә исә зыялы оперәсия элдәмәшдир. Анчар бу чур «мугәлчәләр» нәтижәсиндә һөкөмә һөкмикләр йүз миңләрдә додлар пул гәзәлмәшдир.

Мугәлчә пул мәнбәи һесаб эдмәлийиндән һеч һөкмиклә тәһсили олмаян адалар белә хәлдә кейб, бычгаг көтүрүв вә мөкәлә мәншугә оуларлар. «Юнайтед Стейтс» нә эңд Уорлд бири* журналынн мугәри әлмә мусәһибә элән мошур америкән чәррәли Пул Хуали дөмәкдир: «Мәтум олур ки, кәһнә ил өлкәмдәз оперәсияләрин ярысы мугәхәссис олмаян чәррәләр тәрәфиндән эдмәләшдир».

Нәсәлә айдәмдир. Йәзһәтә һеч бир әһтиг йохдур. Йигин ордә хәстәлар ағ халатлы бир адам көрөндә чыгарылар:

— Һәким кәләр... Гәлчәк чәрынмыз гуртарын.

С. КӨРМӨГҮЛҮ

Магдүмүр ки, олним оюларында идмәңчыларын гийәти халла верилер. Һәр шуәзнә, һәр үстүндүлүн өз халы вар. Гәлиб адымн халалары кәрирә гәлән адымларын халаларындаг артыг олур вә о, чөх хал гәзәнимәсина сенинәр, башынн вугурага гәлдимыш һәлдә өз шәһәрин, өз эвнио гәйдир.

Элбәттә, оюна киришән адымн биринчи арузу гәлиб кәлмәк вә сөз йох ки, ахырдә сағ вә саламат өз эвнио гәйтмагдыр. Идмәңч ахырдә башынн бөдөндиндә арылчәчәғынн вә я гәл-гызынын шикәст олачағын биләс сөз йох ки, лап мин хал дә гәзәнимәлә олса, оюна киришмәз.

Америкәләр инди Корейдә хал системени һәтә кәирмәйә башлайылар. Олар сәдатларн һөвәсләндирмәк үчүн һәр хидмәтә халла гиймәт вериләр, 36 хал гәзәнан өз эвнио гәйдиб биләр.

Америка ордусу командалыгы шүбәсиз ки, бу гарыры элән эдәндә Корей чөһбәсиздә олним оюналары ачаг фикриндә олмәшдыр. О, чәтин вәзийәтдәг чыкмаг үчүн бу хал көвәләнн дүзәлтмишдир. Сәнкәрә олмағын, архада силәл дәшмәғын, дөйш хәттинә кетмәйин, партизанагарын элнәндән сәл-сәлмәт гәлчәк туртарағын — һәр иншн өз гиймәтн, өз халы вар. Лап Ню-Йорк базарында олдуғу киңи чөһбәдә ағәр башламышдыр. Ким нә додәр истәйрәб сә гәзәнә биләр!

Чүчүч гарынмызда забит: — Отуз алты хал гәзән, бир-баш Америка гәйдиарсан,—дәйә, көзәларин һийләкәрсинә нә гыраг, сәдәтә гызышдырмаг чәлмәг.

Сәдәт ағәр үстә тир-тир әсир, горха-горха Корейяләрин сәнкәриңә баһарга чаваб верир:

— Отуз алты хал диләдә дөмәк әсирим, чәнаб забит, бу нун үчүн бир нәчә дағә өлүмә элбәяжә олмәг ләзымдыр. Биринчи һүчүмдә исә...

Сәдәт сөзүнү битирә билмир. Корейялар тәрәфиндән атылан мәрми сәнкәри чаваб забит вә сәдәтлә бәрәбәр кәйә сөвүрүр.

Сәнкәри о бири башында саламат гәлән сәдәт өз-өзүнә дейинир: — Бу дә сөнин үчүн Америка йох, чөх баһа гиймәт оюмлар, һеч үч хал гәзәнимәлә дүнягә тәшриф апырмасн...

Америка ордусунун Корейдә ағәр вәзийәттин һеч бир хал хилә эдә билмәз. Оруду арасында рул дүшүңүзү кетдичкә күчләрин, сәдәтлар дөйшкәк истәшиләр, һәрби әмирләрин әринә етирирләр, ордундә гәчмиләр. Нә тәһдид олан-

ры горхууду, нә би шей ош оюна һәвәсләндирер. Көз көрдүңдән горхар. Сәдәтлар өз

көзләринн гарынмызда горху-ло оюна кириң йүз миңләрдә адымн көйә соврудуғуну көрмүшөр. Тәкчә бу һәнин янар әйиндә Корей хал ордусу вә Чин халг көнүлүдә хал һәвәснндә оланлардан 11.936 сәл-тә вә забити «он мейдәниндән» чыхармышлар. Буларын 3.988 нәфәрин хәлис америкәлә, 484 нәфәри киңлик, 51 нәфәри туркдур. Буларын һәммыс «хал» дөйә-дөйә о дүнягә тәшриф апырлар.

С. ӘВҮЛФӘЗ

„Бағ вар, үзүм йохдур“

Түркийәдә нәшр олунан «Улус» гәзәти өлкөнн ағәр вәзийәтдә олдуғундан бәс эләрәк азыр...

...Түркийәдә ушаг һәфтәси кечиләр. Анчар өлкәдә һеч янә кас ордусу ушагларын гийәсынә чәчиләр. Анчә бизн дөвләт амма көмүр йохдур. Белә бир хәзәниндә бир грам гызыл алмалардыр. Гызыл ағ йағдыгы үзүм йохдур».

мийәттин фондуна бир шей янә вериди. Биз әрәмдә мубәриәтин кеңишәндирмисик, анчар өлкәмиздә бу чур азарылар йохдур. Биздә элән бәл-бәл вәдәр вәрдыр кечкәринн, анчә бизн дөвләт етирмәр. Көмүр мәддиннән вар, чәчкәринн, анчә бизн дөвләт амма көмүр йохдур. Белә бир хәзәниндә бир грам гызыл алмалардыр. Гызыл ағ йағдыгы үзүм йохдур».

Түркийәдә нәшр олунан «Улус» гәзәти өлкөнн ағәр вәзийәтдә олдуғундан бәс эләрәк азыр...

Редактор—Әвәз Садыг. Редакция һә'вәтин: Сүлейман Рүстәм, Сәбит Рәһман, Сүлейман Мәликов, Казым Казымзаде; Гулам Мәмәдәли, Рәза Шәһәзәд.

«Коммунист» гәзәтинин нәшри. Редакциянын адреси: Бәкки, Коммунист күчүсн, 11/13, 4-чү гәлпә, 2-чи нәртәбә. Тел. 3-17-27. Абува гиймәтти авлағы: 3 янәл

ФТ 01880. Сифирһә № 231. Тиражы 40.000. Кағыз форматы 105X105. Чәпә нәртәбәси 01V-53 ин

Ләзәрбаған ССР НС янында Полиграфия сәһәсн, нәшрият вә китаб тичарәти ишәрин икәсәр. 26 компрессә адына мәтбә. Бәкки, Әл-Бәйһәтә